

”Jämställdhet en process som måste få ta sin tid”

TCO-tidningen publicerade i förra numret aktuella siffror som visar att kvinnorna är dåligt representerade i TCO-distriktens styrelser liksom i de samhällsorgan där de fackliga organisationerna får sitta med och påverka besluten. Vad beror det här på, motstånd från männen eller ointresse från kvinnorna?

Både-och, var det vanligaste svaret vi fick i Östergötlands TCO-distrikt där vi frågat män och kvinnor om hur de ser på jämställdheten. Många påpekar att passiviteten från kvinnornas sida beror på männens motstånd som börjar redan i hemmen.

□ – Jag råder alla kvinnor som funderar på om de ska våga åta sig ett fackligt förtroendeuppdrag eller inte: Prova på! Det är inte rätt att bara klaga över att kvinnorna inte är med och bestämmer. Man måste göra något själv också.

Det rådet kommer från Birgitta Bertilsson, en av två kvinnliga ledamöter i TCO-distriktets styrelse i Linköping.

Men hon säger också att hon vet vilka svårigheter kvinnorna möter. Det börjar i hemmen. En man frågar inte sin hustru om han får engagera sig fackligt men en kvinna säger att hon måste rådgöra med familjen först. Och då får hon veta att visst får hon syssla med vad hon vill bara inte servicen gentemot man och barn blir lidande.

– Kvinnorna orkar helt enkelt inte med allt, säger Birgitta Bertilsson. Intresset finns där, det är inte så att det råder brist på kunniga och duktiga kvinnor.

Tar mycket tid

Själv är Birgitta Bertilsson sjuksköterska och har varit fackligt aktiv under många år, på regionsjukhuset i Linköping, inom KTK-L, nu på distriktsnivå.

– Det kräver tid. Jag ägnar minst 2–3 kvällar i veckan åt fackligt arbete. Men jag tycker att jag får ut massor av det, framför allt en vidare syn på mitt eget arbete, på min egen avdelning, på sjukhuset och landstinget.

– Det har hänt att man frågat mig varför jag engagerar mig fackligt, om det

kanske beror på att jag inte har familj! Men jag har faktiskt alltid intresserat mig för samhällsfrågorna. Det började i elevorganisationen när jag gick i folkhögskola.

Ingrid Aronsson som också är sjuksköterska representerar TCO i distriktsarbetsnämnden i Linköping. Hon efterlyser en annan syn på det fackliga arbetet.

– Det är orimligt att fackliga och politiska representanter ska vara sådana slit- och slängvaror som de är idag. De få som är aktiva tar på sig alldeles för mycket och uppslukas helt. När de är förbrukade kommer nästa in i samma kretsång. Vi måste helt enkelt bli fler för att dela på bördorna och vara lite rädda om varandra. Både män och kvinnor.

Ingrid Aronsson är suppleant i distriktsarbetsnämnden som just nu har stora problem att ta upp, osäkerheten kring Saab-Scania, Luxor i Motala . . .

– På regionsjukhuset har vi brist på sjuksköterskor därför att barntillsynen i Linköping är så otillräcklig att många kvinnor inte kan jobba fast de har utbildning.

TCO har protesterat mot kommunens planer på att skära ned barntillsynen ytterligare och öka antalet barn per förskollärare.

Konkret program

Men i distriktsarbetsnämnden har jämställdhetsfrågorna medvind, tycker TCOs

”Det är nog med den jag har hemma!”

Det kom ett brev till TCO-tidningen från en SIF-medlem som berättar följande sanna historia ur det fackliga vardagslivet:

»Valberedningen i en av SIFs större avdelningar har sammanträdde. Det gäller val till avdelningsstyrelsen.

Dagens sammanträdespersoner är sex herrar och två damer. Jämställdheten breder ut sig!? En av de kvinnliga ledamöterna har med sig senaste numret av TCO-tidningen och visar på en av sidorna, där man beskriver fördelningen av kvinnliga och manliga representanter i TCOs beslutande organ. Nedslående realiteter för kvinnornas del.

Det diskuteras om vilka ordinarie

ledamöter i AS som försvinner och vilka som ska in i stället. Förslagen från klubbarna är som vanligt inte många. Ett par storklubbar har röstat på omval av de farbröder som redan finns. De kvinnliga ledamöterna får kämpa hårt och ofta förgäves för att övriga ledamöter ska ta hänsyn till deras förslag till kompetenta kvinnor som borde få en plats.

Så är det dags att ge förslag till ombud i TCO. Den befintliga listan på TCO-ombud består av tretton män. Några namn försvinner. För att få en

vettig spridning utanför centralorten får en av valberedningens manliga ledamöter i uppdrag att i sin hemstad försöka hitta ett 'bra namn'.

Den kvinnliga ledamöten av valberedningen som delat ut TCO-tidningen ber då den manlige ledamöten att försöka hitta en bra och kunnig tjej. För det finns säkert många kompetenta kvinnliga SIF-medlemmar i den staden.

Den manlige ledamöten i valberedningen vänder sig då till den kvinnliga ledamöten och utbrister som svar: 'Dä ä nog mä den jag har hemma!'

SIF-Sverige i slutet av februari 1979.»

Distriktsombudsman Lennart Hjorth och kontorist Inga-Lill Gällstedt på TCO-distriktets kansli i Linköping.

ordinarie representant i nämnden, laborant Thore Modigh.

Nämnden har just tillsatt en jämställdhetsgrupp som ska ägna sig åt konkreta åtgärder i stället för åt vackra deklamationer. Arbetsgivarna ska få förfrågningar om sin personalplanering och utbildningsbehoven. Beredningsarbetena ska användas i utjämnande syfte. Det kan t ex ske genom att män som är arbetslösa informeras om vilka sysselsättningsmöjligheter det finns på barn tillsyns- och vårdområdena. På Saab-Scania finns en verkstadsskola som på 30 år inte haft fler än tio kvinnliga elever. Där finns det utrymme för initiativ bland Linköpings många arbetslösa unga flickor.

Thore Modigh är SIF-medlem och medger att den aktivitet för jämställdhet som finns på avdelnings- och klubb nivå i hans förbund betytt mycket för hans egen medvetenhet.

Marianne Piper som är ordförande i SIF-avdelningens jämställdhetsråd i Linköping bekräftar att arbetet gett resultat. Allt fler kvinnor engagerar sig fackligt. Många män är också med i kampen för jämlikare villkor.

Var ska det börja?

Men hur är det på distriktsnivån?

– Det är på basnivån det måste börja, säger distriktsombudsman Lennart Hjorth. Jämställdheten är en process som måste få ta sin tid, menar han.

– Distriktets valberedning har naturligtvis ett stort ansvar liksom förbunden. Valberedningen har i en skrivelse till förbunden påpekat att fördelningen bör vara rimlig inte bara geografiskt och förbunds-mässigt utan också köns-mässigt.

– Vad vi kan göra från distriktsnivå är att så ofta tillfälle bjuds få igång resonemang om jämställdhetsaspekterna.

När distriktet efterträdde TCO-kommittéerna runt om i landet ville man ha vad man kallade »tunga namn» till distriktsstyrelseposterna, folk som var väl

förankrade i förbunden. Att kvinnorna inte betraktas som tunga namn i förbunden återspeglas i att kvinnorepresentationen i styrelserna i dag är 26,4 procent trots att kvinnorna är i majoritet bland TCO-medlemmarna.

TCO-representanterna i de olika samhällsorganen i Östergötlands län är som på andra håll oftast män.

De ordinarie ledamöterna i distriktsarbetsnämnderna i Linköping, Motala och Norrköping är män. Bland suppleanterna finns två kvinnor, i kursstyrelsen för arbetsmarknadsutbildning två män, i de lokala byggarbetsnämnderna tre män. Men i vuxenutbildningsnämnden är den ordinarie ledamoten en kvinna. I SSA-råden finns en kvinna och elva män. Bland ledamöterna i linjenämnderna vid universitetet i Linköping hittar man också några kvinnor liksom i linjenämnderna för landstingets högskoleverksamhet.

»Jämställdhetsansvarig»

Efter rekommendation från TCO-styrelsen finns det i de flesta TCO-distrikt en s k jämställdhetsansvarig. I Linköping är det en man och han heter Stig Andersson. Nästan ingen av de kvinnor TCO-tidningen intervjuade hade hört talas om honom.

Stig Andersson är egentligen ordförande för Kommunaltjänstemannaförbundets avdelning i Linköping. Att han också blev jämställdhetsansvarig i TCO-distriktet berodde på att SKTF är ett så kvinnorikt förbund, förklarade någon.

Stig Andersson försöker inte ge sken av att man på distriktsnivå engagerat sig särskilt hårt just på det här området:

– Vi ser gärna att kvinnor blir valda till olika poster men jag tror inte man kan driva det alltför hårt så länge det inte finns tillräckligt många kvinnor som är utbildade och kunniga.

**Text: Gunni Nordström-Holm
Bild: Arne Gustafsson**

Riktlinjer för jämställdhet

□ »Riktlinjer för jämställdhetsarbetet inom TCO» heter en skrift som TCOs familjepolitiska nämnd har producerat. Den är tänkt som en vägledning för dem som ska tillämpa TCOs familjepolitiska syn i det lokala fackliga arbetet, inom och utom organisationerna. Jämställdhetsaspekterna bör finnas med i alla sammanhang.

I skriften erinras bl a om de krav på en jämnare könsfördelning av representationen inom TCO som kongressen ställt sig bakom i och med att den antagit det familjepolitiska programmet. I programmet talas om en statistisk bevakning av kvinnors och mäns representation på olika nivåer i de fackliga organisationerna, särskilda utbildningsplatser för att öka kvinnornas andel när det gäller fackliga förtroendeuppdrag och jämställdhetskampanjer vid kandidatnomineringar på olika nivåer inom organisationerna.

Om valordning heter det i de praktiska riktlinjerna att det kan vara lämpligt att utarbeta en särskild valordning som biläggs organisationernas stadgar. I en valordning kan man slå fast viktiga fördelningsprinciper vid val till olika organ inom klubben/förbundets område.

Avdelningens/klubbens valberedning bör alltid bestå av både män och kvinnor och den bör göras uppmärksam på medlemsgruppens sammansättning, heter det vidare.

Några praktiska råd som ges i skriften i avsnittet om representation:

■ Låt avdelningarnas och klubbarnas valberedningar få namnlistor på medlemmar – både män och kvinnor – som deltar i förbundens, distriktets eller TCOs kurser.

■ Vidareanmäl de kvinnliga kursdeltagarna också till den förteckning över fackligt aktiva kvinnor som TCO-distriktets styrelser håller på att upprätta. Den här förteckningen ska sedan användas inte bara när man utser personer för uppdrag inom TCO utan också för TCO-representation på länsnivå, d v s regionalt.

■ Se till att representationen blir rättvis i distriktsarbetsnämnder och andra regionala organ.

Med anledning av att kongressen 1976 beslöt att säråtgärder bör vidtas för en jämnare könsfördelning sände TCO-styrelsen en skrivelse till distriktet under hösten 1977 där man bl a uppmanade distriktsstyrelserna att inom sig utse en jämställdhetsansvarig. Den uppmaningen har hörsammats.